

GÖLBAŞI ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNE YÖNELİK

KÖMÜR MADENİ TEHDİDİ

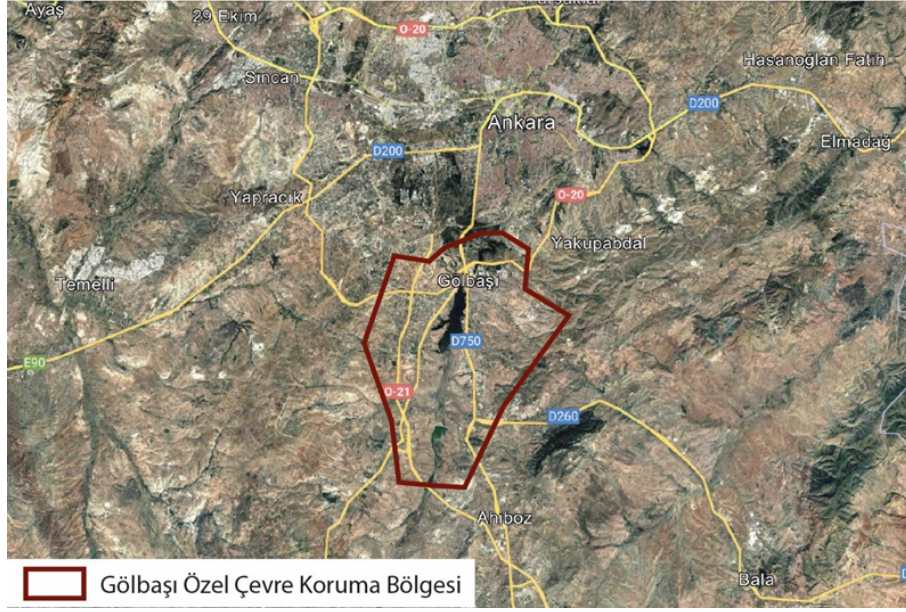
BİR AN ÖNCE SON BULMALIDIR!

1. Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Ekolojik Değeri

Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) (Şekil 1), Ankara il sınırlarında bulunan ve biyolojik-floristik çeşitliliğiyle öne çıkan kritik bir ekosistem olup birçok nadir ve endemik türün yaşam alanıdır. Bölge sınırları içinde yer alan Mogan ve Eymir gölü havza sistemi sulak alan ekosistemi (Şekil 2) açısından önemli olup, su kuşları ve diğer sulak alan faunası için birçok üreme ve beslenme alanı sunmaktadır. Bu alan, yerel ve göçmen kuş türleri, endemik bitkiler ve ekosistem dengesinin devamı açısından büyük bir öneme sahiptir. Bölgedeki sazlık alanlar ve su kaynakları çok sayıda yerel bitki ve hayvan türünün beslenme, barınma ve üreme alanları olup başta göçmen kuşlar olmak üzere birçok tür için hayati niteliktedir.

Bu alan aynı zamanda çevresine çeşitli ekosistem hizmetleri sunmaktadır. Bunlar arasında su döngüsünün düzenlenmesi, iklimin yerel ölçekte dengelenmesi, karbon yutak alanı olarak işlev görmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, eğitim ve araştırma imkânları sunması ve rekreasyon olanaklarıyla toplumsal refaha katkı sağlaması yer almaktadır. Bu nedenle, Gölbaşı'nın sunduğu bu hizmetlerin yalnızca yerel topluluklara değil, daha geniş ekolojik ve kentsel sistemlere de katkı sağladığı unutulmamalı; bölgenin korunması ve sürdürülebilir uzun vadeli yönetimi öncelikli hedeflerden biri olmalıdır.

Şekil 1: Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi

Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2020). Gölbaşı (Ankara) Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği Plan Açıklama Raporu

Şekil 2: Gölbaşı ÖÇKB – Önemli Kuş Üreme, Beslenme ve Barınma Alanları

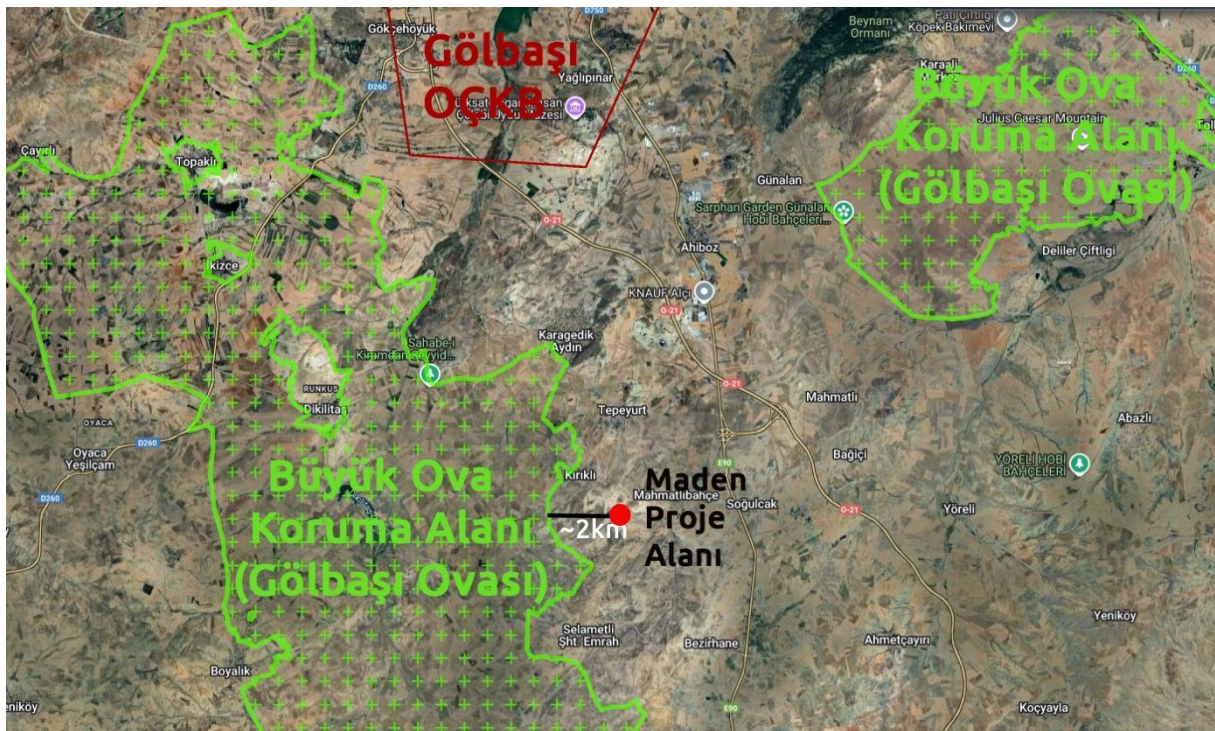
Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2020). Gölbaşı (Ankara) Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği Plan Açıklama Raporu

2. Gölbaşı Ovası Büyük Ova Koruma Alanı

16/03/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Gölbaşı ve Kahramankazan ovaları olarak belirlenen alanlar büyük ova koruma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 3). Gölbaşı Ovasının büyük ova koruma alanı olarak belirlenmesinin temel sebebi “tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak

kayıbı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ... ovalar büyük ova koruma alanı olarak belirlenmiştir” şeklinde açıklanmıştır. Bu alanlar “Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik”e göre belirlenmektedir. Yönetmeliğin 5. maddesine göre “... ovada bulunan tarım arazisinin alan büyüklüğünün yanı sıra tarımsal üretim potansiyeli, ülke ve bölge tarımındaki önemi ile erozyon, çoraklaşma, kirlenme ve amaç dışı kullanım gibi tehditlerin olumsuz etkileri nedeniyle arazi bozulma risklerinin yüksek olması hususları dikkate alınır.” ibaresi yer almakta olup, Gölbaşı’nda bu değerleri haiz tarım alanlarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Alanın ekolojik değerlerinin yanı sıra tarımsal potansiyelinin yüksek olduğu, zirai faaliyetlerin bölgedeki yerel halkın temel geçim kaynaklarından biri olduğu görülmektedir. Ancak son yıllarda bu alandaki yapılaşma baskısının ve karayolu yol ağı genişletme çalışmalarının tarımsal ve ekolojik değeri yüksek alanlarda ciddi kayıplara yol açtığı bilinmektedir.

Şekil 3: Gölbaşı ÖÇKB ve Büyük Ova Koruma Alanı Sınırları

Kaynak: Gölbaşı Belediyesi Kent Rehberi üzerinden düzenlenmiştir (Alıntılama tarihi: 08.05.2025).

3. Mevcut Yapılaşma Durumu ve Güncel Hukuki Durum

Göbbaşı ilçesindeki yerleşim alanlarının 2000'li yıllardan itibaren artması ve yapılaşma baskısının yükselmesi, bölgenin ekolojik dengesini tehdit etmektedir. Özellikle 2020'li yıllarda, Ankara'nın merkezine yakın olmasının sağladığı ulaşım avantajı, bölgedeki inşaat projelerinin artmasına neden olmuştur. Bu yapılaşma baskısı, bir yandan yerel halkın konut talepleri diğer yandan bölgeye dışarıdan da gelen bir nüfusun hobi bahçesi gibi herhangi bir planlama çalışmasına dayanmadan mekana yaptığı müdahalelerden kaynaklanmaktadır.

Konut alanlarına ek olarak Gölbaşı'nda çok sayıda orta ve büyük ölçekte sanayi tesisi bulunmaktadır. Genellikle Konya yolu ve Haymana yolu güzergâhında bulunan tesislerin çoğu gıda, elektronik ve inşaatla yönelik olarak faaliyet göstermektedir. Ayrıca Gerder Mahallesi sınırları içerisinde de andezit taşı imalathaneleri yer almaktadır. (Gölbaşı Belediyesi 2025-2029 yılı Stratejik

Planı, s. 33) Ayrıca Eymir ve Mogan Gölü arasında yer alan, Eymir-Mogan gölü havza sisteminin bütünlüğü ve gerçekleşen su akışı açısından önemli bir niteliğe sahip olan ve Gölbaşı Düzlüğü olarak bilinen alanda da küçük sanayi sitesi niteliğinde, ağırlıkla otomotiv sektörünün bulunduğu Gölbaşı Sanayi Sitesi yer almaktadır.

1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na göre, Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde sanayi yatırımları kısıtlanmış olup, yeni sanayi tesislerinin inşasına izin verilmemektedir. Bu kısıtlamayı getiren düzenlemeler, bölgenin ekolojik değerlerini koruma amacı taşımaktadır. Ancak, Gölbaşı'nda Gölbaşı Düzlüğü gibi korunması gerekli bazı alanlar çevresinde sanayi yer seçimi bölgenin hassas ve kırılgan niteliklere sahip ekosistemleri üzerinde baskı oluşturmaktadır. Özellikle, yeni konut projeleri ve altyapı çalışmaları, sulak alanlar ve korunan yeşil alanlar üzerinde ekolojik dengeyi tehdit eden riskler barındırmaktadır.

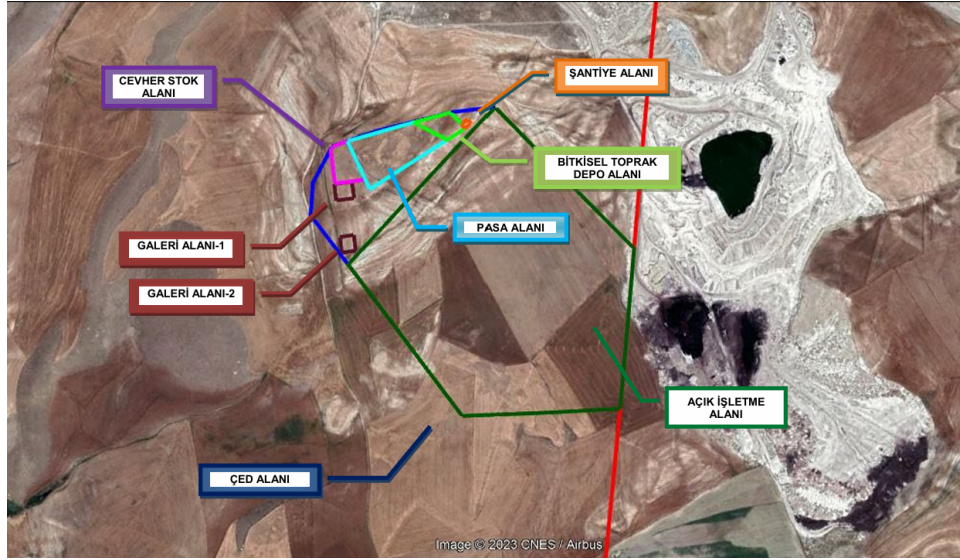
2023 yılında onaylanan Gölbaşı ÖÇKB 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'na açtığımız dava Ankara 24. İdare Mahkemesi 2023/1606 esas sayıyla devam etmektedir. Bu dosyada alınan ilk bilirkişi raporu lehimize olup **yürütmenin durdurulması** kararı verilmiştir. Davalı idarenin yürütmenin durdurulması kararına yapmış olduğu itiraz sonucunda Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesi'nin kararıyla 2017, 2018 ve 2020 yılında onaylanan 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planları'nın iptali istemiyle açılan davalarda Bölge İdare Mahkemesi yeniden bilirkişi incelemesi yapılmasına ilişkin karar almıştır. Bu kapsamda 2017, 2018 ve 2020 yılında onaylanan 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planları'na ilişkin 20 Mart 2025 tarihinde bilirkişi incelemesi yapılmış olup, bilirkişi raporu beklenmektedir. Yani güncel durumda ÖÇKB'ye ilişkin hazırlanan 1/50.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yürürlükte olmamasına rağmen alandaki plan, proje ve yatırımların devam etmesi, bölgenin doğal değerleri üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır.

4. Kömür Madeni Tehdidi: Kırıklı Mahallesi'nde Planlanan Proje

Bu tehditlerden bir diğeri de ÖÇKB'nin güney sınırına yakın mesafede bulunan ve Kırıklı mahallesinde yapılması planlanan kömür madeni projesidir. Ankara ili, Gölbaşı ilçesi Kırıklı Mahallesi'nde açılması planlanan **20053922 ruhsat numaralı IV. Grup Kömür Madeni Ocağının** (Şekil 4), toplam **24,93 hektarlık bir alanda** (Şekil 5) faaliyet göstermesi hedeflenmektedir. Maden ocağının yılda 10 ay, ayda 25 gün, günde iki vardiya (16 saat/gün) şeklinde çalıştırılması ve açık-kapalı işletme olarak işletilmesi planlanmaktadır. Toplamda 500.000 ton/yıl üretim kapasitesine sahip olması öngörülen bu maden sahası, 425.000 ton/yıl cevher ve 75.000 ton/yıl pasa üretimi hedeflemektedir. Proje alanı **yakın çevredeki yerleşim alanlarına** (Şekil 6) **oldukça yakın bir konumda** bulunmaktadır:

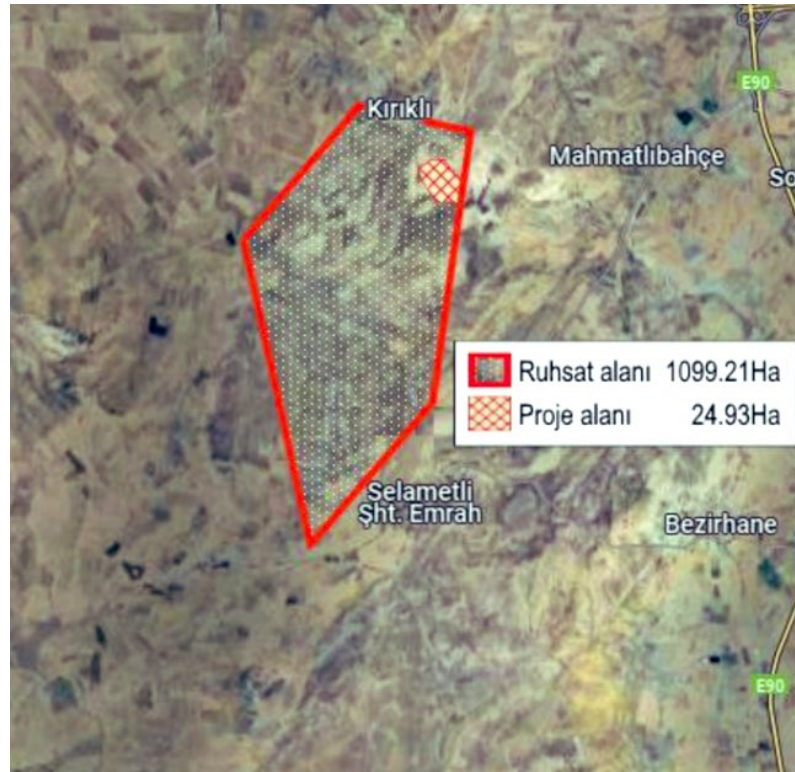
- **Kırıklı Mahallesi'ne** 785 metre uzaklıkta,
- **Mahmatlıbahçe Mahallesi'ne** 1,61 km uzaklıkta,
- **Selametli Şehit Emrah Mahallesi'ne** 2,87 km mesafede yer almaktadır.

Şekil 4: Proje Alanı

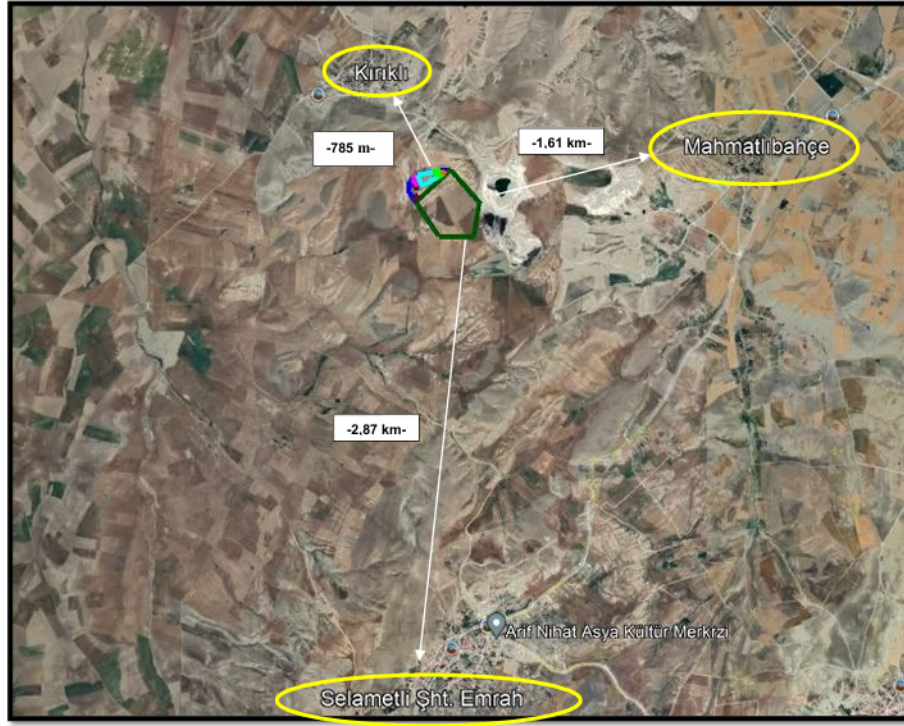
Kaynak: Yıldızlar Lab. ve Analiz Hiz. Mad. Müh. Mim. İnş. Taah. Tic. A.Ş. (2024). RN.20053922 ruhsat no.lu sahaya ait kömür ocağı projesi: Nihai proje tanıtım dosyası. Ankara.

Şekil 5: Proje Saha Alanı

Kaynak: Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği. (2024, Mart). Ankara ili, Gölbaşı ilçesi, Kırıklı Mahallesi sınırları içerisinde açılmak istenen RN.20053922 ruhsat no.lu sahaya ait kömür ocağı projesi proje tanıtım dosyasına ilişkin değerlendirme.

Şekil 6: Proje Alanına En Yakın Yerleşimler

Kaynak: Yıldızlar Lab. ve Analiz Hiz. Mad. Müh. Mim. İnş. Taah. Tic. A.Ş. (2024). RN.20053922 ruhsat no.lu sahaya ait kömür ocağı projesi: Nihai proje tanıtım dosyası. Ankara.

Ayrıca, Madenden çıkarılan kömürün, Eskişehir ili Mihalıççık ilçesinde yer alan Adularya Yunus Emre Termik Santrali'ne sevk edilmesi öngörülmüştür (Şekil 7). Gölbaşı'ndan çıkarılan kömürün Eskişehir il sınırlarında yer alan bir termik santrale taşınmasını gerektirecek bilimsel ve nesnel gerekçeler ortaya konulmamıştır. Madenin taşıma ve ulaşım maliyetleri konusunda da belirsizlik söz konusudur.

Şekil 7: Kırıklı Kömür Madeni Projesi ve Eskişehir'deki Yunus Emre Termik Santrali Arası Mesafe

Kaynak: Yıldızlar Lab. ve Analiz Hiz. Mad. Müh. Mim. İnş. Taah. Tic. A.Ş. (2024). RN.20053922 ruhsat no.lu sahaya ait kömür ocağı projesi: Nihai proje tanıtım dosyası. Ankara.

Yerleşim alanlarına yakınlığı dışında proje aynı zamanda Gölbaşı ÖÇKB güney sınırına yakın bir bölgede planlanmıştır (Şekil 8). Ayrıca, proje tanıtım dosyasında yer alan eksik ve hatalı bilgiler, madencilik faaliyetinin uzun vadeli etkilerinin göz ardı edildiğini göstermektedir. ÇED sürecinin atlanması, kapasite hesaplamalarındaki tutarsızlıklar ve ekosistem üzerindeki olası etkiler, projenin detaylı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Aşağıda, Kırıklı Kömür Madeni Projesi'nin başlıca çevresel sorunları ele alınmaktadır.

Şekil 8: Kırıklı Mahallesi'nde Yapılacak Olan Kömür Madeni Projesi

4.1. Hava, Gürültü Kirliliği ve Toz Emisyonları

Kömür madeni işletmesinin başlıca çevresel etkilerinden biri hava kirliliğidir. Maden faaliyetleri sırasında oluşacak toz ve gaz salınımları, bölgedeki hava kalitesini bozacak, özellikle solunum yolu hastalıklarına yol açabilecek seviyelere ulaşabilmektedir. Bu durum, bölge halkı ve çevre köylerde yaşayan insanların sağlığını tehdit etmektedir. Rüzgâr yönü ve toz taşınımı, bölgenin çevresindeki yerleşim yerlerini olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Araştırmalara göre, düşük kaliteli hava ve toz, bölgedeki ekosistem ve biyolojik çeşitliliği olumsuz yönde etkilemektedir (Korkmaz ve Özdemir, 2020).

Söz konusu maden projesi incelendiğinde kamyon trafiği ve toz yayılımı modellerinin yeterli titizlikle hesaplanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla gerçek toz emisyonlarının beklenenden çok daha yüksek gerçekleşmesi de düşünüldüğünde söz konusu maden projesiyle bölgedeki tarım arazileri ve ekosistemin ciddi zarar göreceği ortadadır.

Hakeza böylesine kapsamlı bir projenin yaratacağı kamyon trafiği, makineler ve diğer faaliyetlerin gürültü etkisi tam olarak hesaplanmamıştır. Başta kuş üreme alanları olmak üzere bölgedeki canlılığın bu gürültüden nasıl etkileneceği de verilerle ortaya konulmamıştır.

4.2. Yeraltı Suları ve Su Kirliliği

Kömür madeni projesinin bir diğer olumsuz etkisi, yeraltı su kaynakları üzerindeki kritik etkileridir. Madencilik faaliyetleri sırasında kullanılan kimyasal maddeler ve asitli sular, yeraltı sularını kirlletmekte ve özellikle sulama, içme suyu temini ve ekosistem hizmetleri açısından hayati önem taşıyan yeraltı su kaynaklarını tehdit etmektedir. Gölbaşı çevresindeki sulak alanlar sadece ekosistem için değil aynı zamanda bölgedeki tarım alanları için de önemli bir kaynaktır. Bu nedenle, madencilik faaliyetlerinin yeraltı suyu üzerine etkileri dikkatle incelenmesi gerekmektedir (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2021).

Ayrıca projenin yeraltı su seviyelerinin altında madencilik yapacağı ve bölgeye ciddi ekolojik zararlar vereceği bilimsel raporlarla ortaya konmaktadır. Bu metot bazı projelerde uygulanmakta ve ÇED sürecine tabi olmamak için proje alanı bilinçli olarak 25 hektarın altında gösterilerek mevzuattaki sınır değerlerden kaçınılmaktadır.

Bununla birlikte, maden faaliyeti dolayısıyla üretilecek sıvı atıklar ve kimyasal kirleticiler, ekosistem üzerinde büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Su kaynaklarının kirlenmesi, bölgedeki biyolojik çeşitliliğin bozulmasına neden olacak ve uzun vadede ekolojik dengenin tamamen kaybolmasına yol açacaktır.

4.3. Önemli Su Kaynaklarına Yakınlık ve Su Ekosistemlerinin Korunması

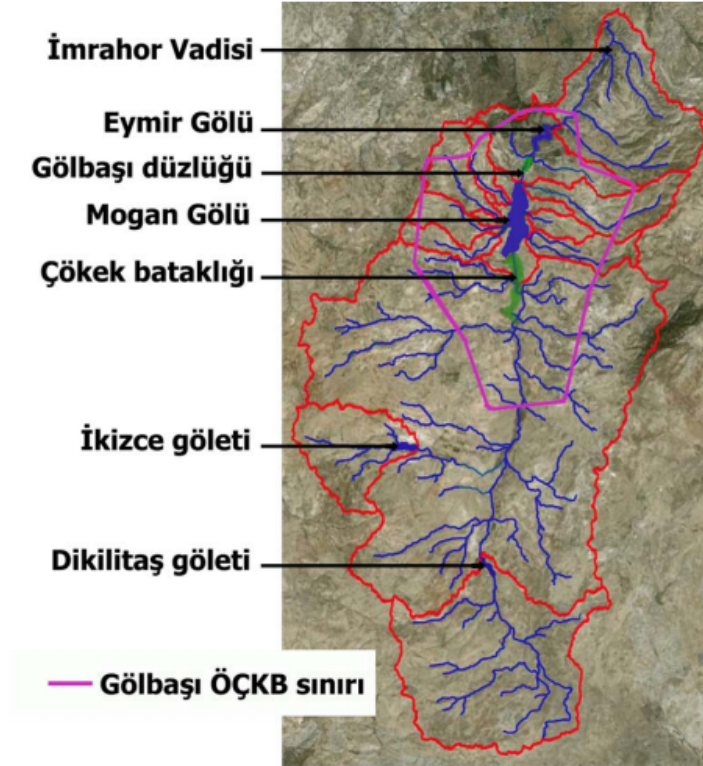
Gölbaşı sınırları içerisinde bulunan su kaynakları (Şekil 9), bölgenin su döngüsünü ve ekolojik dengesini sürdürebilmesi için hayati öneme sahiptir. Su kaynaklarının kirlenmesi, su kalitesinin düşmesi ve bölgedeki sulak alanların tahrip olması, ekosisteme zarar verme riski taşımaktadır. Nitekim, 2018'de yapılan bir çalışma, Gölbaşı'ndaki su kaynaklarının kirliliğinin artmasının hem su kuşlarının yaşam alanlarını hem de bölgedeki diğer biyolojik çeşitliliği tehdit ettiğini ortaya koymaktadır (Turan, 2018).

Maden projesinin detaylarına bakıldığında günlük en az 1100 m³ su tüketimi beklenmektedir. Ancak suyun hangi kaynaktan sağlanacağı belirtilmemektedir. Ayrıca Ankara'nın en önemli havza alanında gerçekleşen bu projenin yeraltı sularına etkisi konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Dolayısıyla;

- Madencilik faaliyetleri, **Mogan Gölü'nün su toplama havzası** içinde yer almakta olup, göl ekosistemine zarar verecektir.
- Maden sahasının **Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne 10 km, Mogan Gölü'ne ise 20 km** mesafede bulunması, bölgedeki su kaynakları üzerinde ek baskılar oluşturacaktır.
- Yeraltı su seviyesinin altına inilerek madencilik yapılması planlanmakta ancak **su kaynaklarının nasıl korunacağına dair yeterli bilgi bulunmamaktadır.**
- Kömür madenciliği nedeniyle oluşabilecek **yeraltı suyu çekilmeleri ve kirlilik**, bölgedeki tarım arazilerini ve içme suyu kaynaklarını tehdit edecektir.

- Yakın çevrede yer alan başka bir kömür ocağına¹ dair spesifik bir bilgiye ulaşılamamış olsa da genel olarak kömür madenciliği, yeraltı su seviyesini etkileyebilecek riskler taşımaktadır.
- Bölgedeki su kaynaklarının korunması için bilimsel ve teknik önlemler alınmadığı takdirde uzun vadede su krizine yol açabilecektir.

Şekil 9: Mogan ve Eymir Gölleri Havzası Yüzeysel Su Sistemleri

Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2020). Gölbaşı (Ankara) Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/50.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği Plan Açıklama Raporu.

4.4. Tarım ve Hayvancılık Faaliyetlerine Etkisi

Kırıklı Mahallesi'nde onlarca yıldır tarım yapılmakta olup, buğday, arpa ve nohut gibi ürünler yetiştirilmektedir. Ancak planlanan maden sahası köy arazisinin büyük bir kısmını kapsamaktadır. Dolayısıyla bölgedeki tarım alanlarının kömür madenciliği faaliyetlerinden olumsuz etkileneceği de açıktır.

Madencilik sırasında toprak kaymaları, çamur birikintileri, toz, ağır metaller, kimyasal atıklar ve su kirliliği bu alanların verimliliğini ciddi şekilde düşürecektir. Tarım, bölgedeki halk için temel geçim kaynaklarından biri olup bu alanların zarar görmesi hem yerel halkın yaşam kalitesini hem de

¹ 2014-2019 yılları arasında açık olan ve şu an faaliyetini sonlandırmış Kırıklı'daki kömür madeni alanına 6 km mesafede olan "Başkent Gölbaşı Kömür Madeni" nin proje tamamlandıktan sonra çevre üzerinde oluşturduğu olumsuz etkiler üzerine de detaylı bir bilgiye veya rapora ulaşılamamıştır. Ancak sahada yapılan gözlemlerimizde bu alanın bir kısmının ABB'nin izinli hafriyat sahası olarak kullanıldığı bir kısmının ise kömür madeninin aktif olduğu süre içinde oluşturduğu toprak ve atık yığınlarıyla dolu olduğu gözlemlenmiştir.

gıda güvenliğini tehdit etmektedir. Ayrıca, madencilik faaliyetleri sırasında oluşacak toprak tahribatı, bitki örtüsünün yok olması gibi etkiler bölgedeki biyoçeşitliliği doğrudan etkileyecektir. Benzer biçimde hayvancılık faaliyetleri, meraların azalması ve su kaynaklarının kirlenmesi nedeniyle olumsuz etkilenebilir.

5. ÇED Süreci

Gölbaşı ilçesinin Kırıklı Mahallesi'nde planlanan kömür madeni projesi çevresel ve sosyal etkileri nedeniyle geniş bir tartışma konusu olmaktadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, proje için "ÇED Gerekli Değildir" kararı vermiştir. Buna karşılık, TEMA Vakfı bu karara projenin bölgedeki tarım topraklarına, su kaynaklarına ve geleneksel köy yaşamına zarar vereceği gerekçeleriyle dava açmıştır. Projenin ilerleyişi ve ilgili kurumların rolleri, hukuki süreçler ve kamuoyunun tepkileri doğrultusunda şekillenmeye devam etmektedir. Çünkü kamuoyunun sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmesi şöyle dursun, proje olanca hızıyla hayata geçirilmiştir.

Kırıklı köyü sakinleri ise projenin olumsuz etkileri nedeniyle hukuki yollara başvurmuş ve dava süreci devam etmektedir. Bunun sonucunda, 5 Mart 2025 Çarşamba günü, bilirkişi heyeti bölgeye gelerek incelemelerde bulunmuş ve köylülerin endişelerini dinlemiştir. Ancak yukarıda çevresel etkilerine yer verilen bu projenin, mevzuat ilkeleri göz ardı edilerek ÇED süreci tamamlanmadan gerçekleştirilmesi büyük bir faciaya göz yummak demektir. Dolayısıyla ÇED raporu bir an önce hazırlanmalı ve bölgenin doğal yapısının projeden nasıl etkileneceği detaylı bir şekilde analiz edilmelidir.

6. Kurum Görüşleri ve Eksiklikler

Aşağıdaki tablo, Ankara İli Gölbaşı İlçesi Kırıklı Mahallesi sınırları içerisinde açılması planlanan kömür madeni projesine ait *Nihai Proje Tanıtım Dosyası'nda* yer verilen kurum görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Projeye dair ilgili kurumlardan alınan görüşler, çevresel etkilerin bütüncül biçimde değerlendirilmediğini ve karar süreçlerinde belirgin tutarsızlıklar bulunduğunu göstermektedir. Ankara İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, projenin devam edebileceğini belirtse de tarım alanlarının korunmasına dair somut yöntemler sunmamıştır. Benzer şekilde Tarım ve Orman Bakanlığı 9. Bölge Müdürlüğü, yaban hayatı ve sulak alanlara dikkat çekmesine rağmen alanda bu süreç içinde yapılması gereken flora ve fauna analizlerinin eksik olduğu görülmektedir. Bu da projeye dair ciddi bir bilimsel boşluk yaratmaktadır. ASKİ ve DSİ gibi su yönetimi ile ilgili kurumlar, su kaynaklarının korunması gerektiğini vurgulamakla birlikte yeraltı suyuna rastlanması halinde izlenecek stratejilere yönelik net bir görüş belirtmemiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) ise iptal edilen 2038 ÇDP'yi ve yeni ÇDP'nin de hazırlanma aşamasında olduğunu gerekçe göstererek net bir görüş belirtmemiştir. ABB'nin 2023 Başkent Nazım İmar Nazım İmar Planı'nda tarım alanı olarak tanımlanan, ayrıca 2018'de Büyük Ova Koruma Alanı ilan edilen sınırlara sadece 2 km mesafede (Şekil 3) bulunan alanın tarım alanı olup olmadığı konusunda tereddüte düşülmesinin gerekçesi olarak mevcut ÇDP'nin bulunmamasını işaret etmenin bir anlamı bulunmamaktadır. ABB, koruma değeri ortada olmasına ve halkın olumsuz görüşlerine karşın projenin uygulanmasına yönelik olumlu görüş vermiştir. Gölbaşı Belediyesi de benzer şekilde alanda mevcut bir imar planı bulunmadığını belirtmiş ancak projenin uzun vadeli etkilerine ilişkin net bir değerlendirme sunmamıştır. Genel olarak, kurum görüşlerinde teknik eksiklikler ve belirsiz ifadelerle projenin bütüncül olarak ve potansiyel etkilerinin detaylı şekilde değerlendirilmediği anlaşılmakta, bu da karar alma sürecinde şeffaflık ve çevresel sorumluluk ilkeleri açısından soru işaretleri doğurmaktadır.

Tablo 1: Kurum Görüşleri

Kurum	Görüş ve Öneriler	Eksiklikler ve Eleştiriler
Ankara İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	ÇED sürecine devam edilebilir, ancak arazi etüt çalışması gereklidir.	Tarım alanlarının nasıl korunacağı net belirtilmemiştir.
Tarım ve Orman Bakanlığı 9. Bölge Müdürlüğü	Yaban hayatına zarar verilmemeli, sulak alan koruma yönetmeliğine uyulmalıdır.	Spesifik flora ve fauna analizleri eksiktir.
ASKİ	Yeraltı ve yüzey suları korunmalı, analizler düzenli yapılmalıdır.	Yeraltı suyuna rastlanması halinde alternatif planlama belirsizdir.
DSİ	Dere yataklarının korunması ve gözlem kuyuları açılması gereklidir.	Dere yataklarının etkilenmemesi için yeterli mühendislik çözümü sunulmamıştır.
ABB İmar ve Çevre Düzeni Planlama Şubesi	Nakliye güzergahının netleşmesi gerektiği belirtilmiştir. Ankara Çevre Düzeni Planı olmadığı ve 2023 Başkent Nazım İmar Planında ise alanın tarım alanı olduğu ancak parsel bazında detaylı imar durumu verilemediği belirtilmiştir.	ABB'nin Çevre Düzeni Planı olmadan alana dair bilgi vermemesi ile 2023 Başkent Nazım İmar Planında tarım alanı olarak belirlenmesine rağmen parsel bazlı detaylı bilgi olmadan madencilik faaliyeti için uygun görüş vermesi çelişki yaratmaktadır. Nakliye nedeniyle gerçekleşecek çevresel etkiler, alanın kendine özgü potansiyellerine yönelik tehditler değerlendirilmemiştir.
Gölbaşı Belediyesi	ÇED alanında imar planı bulunmuyor, taahhütlere uyulmalıdır.	Belediyenin projeye uzun vadeli bakış açısı net değildir.

7. Sonuç

Gölbaşı ÖÇKB, Ankara'nın doğal niteliği görece korunmuş son alanlarından biridir. Ancak, ana ulaşım bağlantılarının bölgeden geçmesi, özellikle Mogan Gölünün etrafında hızla artan yerleşim alanları, sanayileşme faaliyetleri, kamu idarelerince bölgenin özgün dokusunun korunmasına yönelik hassas bir yaklaşımın benimsenmemesi gibi birçok sebeple ciddi tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. Mevcut tehlikelere karşı etkili çözümler üretilmesi için yeni bir alan yönetim planının hayata geçirilmesi, bölgeye dair yeni ilke, strateji ve politikalar üretilmesi gerekirken; maden projesi, bu gereklilikleri tamamen göz ardı etmektedir.

Mogan Gölü ve çevresindeki korunması gereken doğal varlıkların bu projeden olumsuz şekilde etkileneyeceği açık olup telafisi mümkün olmayan hasarların oluşması söz konusudur. Özellikle

Tuz Gölü-İmrahor arasındaki su varlığını olumsuz etkilemesi beklenen bu madencilik faaliyeti, bölgedeki ekosistem üzerinde hesaplanan işletme ömrü olan 24 yıl boyunca sürekli bir zarar yaratacak ve bu süreden daha uzun vadede projenin yaratacağı çevre kirliliği, biyoçeşitlilik kaybı, ekolojik dengeğin bozulması gibi tehditlerle mücadele edilmesi gerekecektir.

Kömürün sevk edileceği Adularya Yunus Emre Termik Santrali, 2x145 MW'lık enerji üretim kapasitesi yaklaşık 300 hektarlık bir alanda kurulacak güneş enerjisi santralinin üretimine denk gelmektedir. Ancak, bu tür yenilenebilir enerji alternatifleri varken, bu kadar değerli doğal alanların kömür madenciliği için tahrip edilmesi ciddi bir çevresel sorundur. Dünya genelinde karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik büyük çabalar sarf edilirken, Türkiye'nin bazı bölgelerinde kömürle ilgili projelerin yeniden canlandırılması, çevre dostu enerji çözümleriyle çelişen bir yaklaşımı ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Ankara'nın en önemli sulak alan ekosistemi olan Mogan ve Eymir gölü havzasını ve birçok endemik canlı türünü barındıran Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne yönelik çok önemli tehditler barındıran bu madencilik projesinin bir an önce sonlandırılması, verilen ruhsatların iptal edilmesi gerekmektedir. Bölge halkının tek geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerini ortadan kaldıracak böylesine kapsamlı bir müdahalenin ne vatandaşlara ne de doğaya bir faydası bulunmaktadır. Bölgenin enerji ihtiyacı, temiz enerji çözümleriyle de rahatlıkla karşılanabilme potansiyeline sahiptir.

Gölbaşı ÖÇKB ve çevresinde yapılan plan ve projelere karşı Şubemizin yıllardır toplumsal ve hukuki boyutta mücadele vermektedir. Halihazırda Gölbaşı ÖÇKB üzerindeki yapılaşma baskısı üst seviyedeysen bu projeyle yeni bir tehdit unsuru oluşmaktadır. Alanın kendine özgü doğal dokusu, uzun vadede bu maden projesiyle tamamen kaybolma riski taşımaktadır. **Dolayısıyla bütün kamu kurum ve kuruluşları ile sorumlu idareleri karardan dönmeleri için uyarıyor, bölgenin korunması için meslek insanlarına ve kamuoyuna kulak verilmesini talep ediyoruz.**

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi

Kaynaklar

Çetin, S. (2017). Gölbaşı Bölgesi Kuş Türleri ve Ekolojik Önemi. Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi, 25(2), 45-59.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2019). Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Çevre Düzeni Planı.

Erkan, M., & Arslan, E. (2020). İnsan Etkisi ve Korunan Alanlar: Gölbaşı ÖÇKA'da Yapılaşmanın Çevresel Etkileri. Doğa ve Çevre Araştırmaları Dergisi, 31(4), 112-127.

Gölbaşı ÖÇKB Yönetim Planı (2015-2019). Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği, *İnceleme Raporu – Ankara Gölbaşı Kırıklı Kömür Ocağı*, Mart 2024.

Korkmaz, N., & Özdemir, M. (2020). Göller Bölgesi ve Su Kirliliği: Mogan Gölü Örneği. *Çevre Bilimleri Dergisi*.

Öztürk, A., & Yıldız, Z. (2019). Gölbaşı Koruma Alanının Doğal Yapısının Korunması ve Ekosistem Yönetimi. Çevresel Planlama Dergisi, 15(3), 102-118.

Turan, M. (2018). Su Kaynakları ve Ekosistem İlişkisi: Gölbaşı ÖÇKA Üzerine Bir Değerlendirme. Su Bilimleri Dergisi, 13(1), 88-98.

Yılmaz, R. (2020). Mogan Gölü ve Eymir Gölü Ekosistemlerinin Korunması. *Doğa Derneği Raporu*.